

Torstai 17. syyskuuta 2020

P9_TA(2020)0225

Sen toteaminen, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti oikeusvaltioperiaatetta**Euroopan parlamentin päätöslauselma 17. syyskuuta 2020 ehdotuksesta neuvoston päätökseksi sen toteamisesta, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti oikeusvaltioperiaatetta (COM(2017)0835 – 2017/0360R(NLE))**

(2021/C 385/33)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon ehdotuksen neuvoston päätökseksi (COM(2017)0835),
- ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 2 artiklan ja 7 artiklan 1 kohdan,
- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan,
- ottaa huomioon ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn Euroopan yleissopimuksen ja sen pöytäkirjat,
- ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,
- ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien kansainväliset ihmisoikeussopimukset, kuten kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen,
- ottaa huomioon Euroopan neuvoston yleissopimuksen naiseen kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin yleissopimus),
- ottaa huomioon 20. huhtikuuta 2004 antamansa lainsäädäntöpäätöslauselman komission tiedonannosta Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklasta ”Unionin perusarvojen kunnioittaminen ja edistäminen” ⁽¹⁾,
- ottaa huomioon 15. lokakuuta 2003 annetun komission tiedonannon neuvostolle ja Euroopan parlamentille Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklasta – Unionin perusarvojen kunnioittaminen ja edistäminen ⁽²⁾,
- ottaa huomioon 11. maaliskuuta 2014 annetun komission tiedonannon Euroopan parlamentille ja neuvostolle ”Uusi EU:n toimintakehys oikeusvaltioperiaatteen vahvistamiseksi” ⁽³⁾,
- ottaa huomioon 13. huhtikuuta 2016 antamansa päätöslauselman Puolan tilanteesta ⁽⁴⁾,
- ottaa huomioon 14. syyskuuta 2016 antamansa päätöslauselman Puolan viimeaikaisista tapahtumista ja niiden vaikutuksesta Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistettuihin perusoikeuksiin ⁽⁵⁾,
- ottaa huomioon 15. marraskuuta 2017 antamansa päätöslauselman oikeusvaltion ja demokratian tilasta Puolassa ⁽⁶⁾,
- ottaa huomioon, että komissio käynnisti tammikuussa 2016 oikeusvaltiotoimintakehyksen mukaisen jäsenllyyn vuoropuhelun,

⁽¹⁾ EUVL C 104 E, 30.4.2004, s. 408.⁽²⁾ COM(2003)0606.⁽³⁾ COM(2014)0158.⁽⁴⁾ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2016)0123.⁽⁵⁾ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2016)0344.⁽⁶⁾ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2017)0442.

Torstai 17. syyskuuta 2020

- ottaa huomioon oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta Puolassa 27. heinäkuuta 2016 annetun komission suosituksen (EU) 2016/1374 ⁽⁷⁾,
- ottaa huomioon oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta Puolassa 21. joulukuuta 2016 annetun komission suosituksen (EU) 2017/146 ⁽⁸⁾, joka täydentää suositusta (EU) 2016/1374,
- ottaa huomioon oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta Puolassa 26. heinäkuuta 2017 annetun komission suosituksen (EU) 2017/1520 ⁽⁹⁾, joka täydentää suosituksia (EU) 2016/1374 ja (EU) 2017/146,
- ottaa huomioon oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta Puolassa 20. joulukuuta 2017 annetun komission suosituksen (EU) 2018/103 ⁽¹⁰⁾, joka täydentää komission suosituksia (EU) 2016/1374, (EU) 2017/146 ja (EU) 2017/1520,
- ottaa huomioon 1. maaliskuuta 2018 antamansa päätöslauselman komission päätöksestä käynnistää SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukainen menettely Puolan tilanteen johdosta ⁽¹¹⁾,
- ottaa huomioon 14. marraskuuta 2019 antamansa päätöslauselman seksuaalikasvatuksen kriminalisoinnista Puolassa ⁽¹²⁾,
- ottaa huomioon 18. joulukuuta 2019 antamansa päätöslauselman hlbt-i-henkilöihin kohdistuvasta julkisesta syrjinnästä ja vihapuheesta, mukaan lukien hlbt-i-vapaat alueet ⁽¹³⁾,
- ottaa huomioon 16. tammikuuta 2019 antamansa päätöslauselman perusoikeuksien tilanteesta Euroopan unionissa vuonna 2017 ⁽¹⁴⁾,
- ottaa huomioon 3. toukokuuta 2018 antamansa päätöslauselman tiedotusvälineiden moniarvoisuudesta ja vapaudesta Euroopan unionissa ⁽¹⁵⁾,
- ottaa huomioon 16. tammikuuta 2020 antamansa päätöslauselman käynnissä olevista SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisista Puolaa ja Unkaria koskevista kuulemisista ⁽¹⁶⁾,
- ottaa huomioon 17. huhtikuuta 2020 antamansa päätöslauselman EU:n yhteensovitetuista toimista covid-19-pandemian ja sen seurausten torjumiseksi ⁽¹⁷⁾,
- ottaa huomioon 25. lokakuuta 2016 antamansa päätöslauselman suosituksista komissiolle demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamisesta ⁽¹⁸⁾,
- ottaa huomioon 13. helmikuuta 2019 antamansa päätöslauselman naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon heikentämisyrkimyksistä EU:ssa ⁽¹⁹⁾,
- ottaa huomioon 28. marraskuuta 2019 antamansa päätöslauselman EU:n liittymisestä Istanbulin yleissopimukseen ja muista toimenpiteistä sukupuoleen perustuvan väkivallan torjumiseksi ⁽²⁰⁾,
- ottaa huomioon 4. huhtikuuta 2019 antamansa lainsäädäntöpäätöslauselman ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin talousarvion suojaamisesta tilanteissa, joissa oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen jäsenvaltioissa kohdistuu yleisiä puutteita ⁽²¹⁾,
- ottaa huomioon 17. huhtikuuta 2019 antamansa lainsäädäntöpäätöslauselman ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi perusoikeuksien ja arvojen ohjelman perustamisesta ⁽²²⁾,

⁽⁷⁾ EUVL L 217, 12.8.2016, s. 53.

⁽⁸⁾ EUVL L 22, 27.1.2017, s. 65.

⁽⁹⁾ EUVL L 228, 2.9.2017, s. 19.

⁽¹⁰⁾ EUVL L 17, 23.1.2018, s. 50.

⁽¹¹⁾ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2018)0055.

⁽¹²⁾ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2019)0058.

⁽¹³⁾ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2019)0101.

⁽¹⁴⁾ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2019)0032.

⁽¹⁵⁾ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2018)0204.

⁽¹⁶⁾ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0014.

⁽¹⁷⁾ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0054.

⁽¹⁸⁾ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2016)0409.

⁽¹⁹⁾ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2019)0111.

⁽²⁰⁾ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2019)0080.

⁽²¹⁾ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2019)0349.

⁽²²⁾ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2019)0407.

Torstai 17. syyskuuta 2020

- ottaa huomioon komission Puolaa vastaan käynnistämät neljä rikkomusmenettelyä, jotka liittyvät Puolan oikeusjärjestelmän uudistukseen ja joista kaksi ensimmäistä ovat johtaneet unionin tuomioistuimen tuomioihin⁽²³⁾, joissa todetaan, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, jossa vahvistetaan tehokkaan oikeussuojan periaate, on rikottu, kun taas kaksi muuta menettelyä ovat vielä kesken,
 - ottaa huomioon kolme kuulemistä, jotka yleisten asioiden neuvosto järjesti Puolan kanssa vuonna 2018 SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti,
 - ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan Varsovaan 19.–21. syyskuuta 2018 tekemän vierailun jälkeen 3. joulukuuta 2018 päivätyn virkamatkaraportin sekä valiokunnassa 20. marraskuuta 2018 ja 23. huhtikuuta 2020 pidetyt kuulemistilaisuudet Puolan oikeusvaltiotilanteesta,
 - ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeusviraston ja Euroopan petostentorjuntaviraston vuosikertomukset,
 - ottaa huomioon Maailman terveysjärjestön (WHO) vuonna 2018 antamat suositukset nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveydestä ja -oikeuksista,
 - ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomion, 24. heinäkuuta 2014, Al Nashiri v. Puola, (hakemus nro. 28761/11),
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 89 artiklan ja 105 artiklan 5 kohdan,
 - ottaa huomioon naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan lausunnon,
 - ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan väliaikaisen mietinnön (A9-0138/2020),
- A. ottaa huomioon, että unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina, kuten Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa määrätään ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa ja kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa todetaan;
- B. ottaa huomioon, että toisin kuin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 258 artiklan, Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklan soveltamisala ei rajoitu unionin oikeuden kattamiin aloihin, kuten 15. lokakuuta 2003 annetussa komission tiedonannossa todetaan, ja että unioni voi näin ollen arvioida, onko olemassa selvä vaara, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettuja yhteisiä arvoja loukataan vakavasti, ei pelkästään silloin, kun loukkaus tapahtuu tällä rajatulla alalla, vaan myös silloin, kun loukkaus tapahtuu aloilla, joilla jäsenvaltiot toimivat itsenäisesti;
- C. toteaa, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa mainittujen arvojen rikkomista jäsenvaltiossa koskeva selvä vaara ei koske ainoastaan yksittäistä jäsenvaltiota, jossa riski on olemassa, vaan vaikuttaa aina kielteisesti muihin jäsenvaltioihin, niiden keskinäiseen luottamukseen ja unionin koko luonteeseen;
- D. ottaa huomioon, että jäsenvaltiot ovat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 49 artiklan mukaisesti sitoutuneet vapaasti ja vapaaehtoisesti sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettuihin yhteisiin arvoihin;
1. toteaa, että parlamentin huolenaiheet liittyvät seuraaviin seikkoihin:
- lainsäädäntöjärjestelmän ja vaalijärjestelmän toimivuus
 - oikeuslaitoksen riippumattomuus ja tuomareiden oikeudet
 - perusoikeuksien suojaaminen;

⁽²³⁾ Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio, 24.6.2019, komissio v. Puola, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531; Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio 5.11.2019, komissio v. Puola, C-192/18, ECLI:EU:C:2019:924.

Torstai 17. syyskuuta 2020

2. toistaa useissa oikeusvaltion ja demokratian tilanteesta Puolassa antamissaan päätöslauselmissa esittämänsä kannan, jonka mukaan tässä päätöslauselmassa mainitut tosiseikat ja suuntaukset yhdessä merkitsevät systeemistä uhkaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2 artiklan arvoille ja muodostavat selvän vaaran niiden vakavasta rikkomisesta;
3. ilmaisee syvän huolensa siitä, että kolmesta Puolan viranomaisten kanssa neuvostossa pidetystä kuulemisesta, useista Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnassa Puolan viranomaisten läsnä ollessa käydyistä keskusteluista, Yhdistyneiden kansakuntien, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) ja Euroopan neuvoston hälyttävistä raporteista ja neljästä komission käynnistämästä rikkomusmenettelystä huolimatta Puolan oikeusvaltiotilannetta ei ole korjattu vaan se on heikentynyt vakavasti SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun menettelyn aloittamisen jälkeen; katsoo, että SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun menettelyn puitteissa neuvostossa käydyt keskustelut eivät ole olleet säännöllisiä eivätkä jäsenneiltyjä eikä niissä ole käsitelty riittävästi menettelyn käynnistämisen syynä olleita olennaisia kysymyksiä eikä kartoitettu asianmukaisesti sitä, millainen vaikutus Puolan hallituksen toimilla on SEU-sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettuihin arvoihin;
4. panee merkille, että komission 20. joulukuuta 2017 antama, SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukainen perusteltu ehdotus oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta Puolassa: ehdotus neuvoston päätökseksi sen toteamisesta, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti oikeusvaltioperiaatetta ⁽²⁴⁾, on rajallinen soveltamisalaltaan, sillä se koskee Puolan oikeusvaltiotilannetta suppeassa merkityksessä oikeuslaitoksen riippumattomuutena; katsoo, että perustellun ehdotuksen soveltamisalaa on kiireellisesti laajennettava sisällyttämällä siihen selvä riski unionin muiden perusarvojen, erityisesti demokratian ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen, vakavista loukkauksista;
5. katsoo, että viimeisimmät tapahtumat SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisissa kuulemisissa tuovat jälleen korostetusti esiin, että tarvitaan välittömästi demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevaa täydentävää ja ennaltaehkäisevää unionin mekanismia, kuten parlamentti esitti 25. lokakuuta 2016 antamassaan päätöslauselmassa;
6. vahvistaa kantansa, joka koskee ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin talousarvion suojaamisesta tilanteissa, joissa oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen jäsenvaltioissa kohdistuu yleisiä puutteita, mukaan lukien tarve suojata edunsaajien oikeudet, ja kehottaa neuvostoa aloittamaan toimielinten väliset neuvottelut mahdollisimman pian;
7. toistaa kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman budjettimäärärahoja seuraavassa monivuotisessa rahoituskehelyksessä koskevan kantansa ja kehottaa neuvostoa ja komissiota varmistamaan, että kansallisille ja paikallisille kansalaisyhteiskunnan organisaatiolle annetaan riittävästi rahoitusta, jotta voidaan lisätä ruohonjuuritason tukea demokratialle, oikeusvaltioperiaatteelle ja perusoikeuksille Puolassa ja muissa jäsenvaltioissa;

Puolan lainsäädäntöjärjestelmän ja vaalijärjestelmän toimivuus**Puolan parlamentin käyttämä valta tarkistaa perustuslakia**

8. tuomitsee sen, että Puolan parlamentti otti itselleen perustuslain tarkistamisvaltuudet, joita sillä ei ollut toimiessaan tavallisena lainsäätäjänä, kun se hyväksyi 22. joulukuuta 2015 lain perustuslakituomioistuimesta annetun lain muuttamisesta ⁽²⁵⁾ ja 22. heinäkuuta 2016 perustuslakituomioistuimesta annetun lain ⁽²⁶⁾, kuten perustuslakituomioistuin totesi 9. maaliskuuta ⁽²⁷⁾, 11. elokuuta ⁽²⁸⁾ ja 7. marraskuuta 2016 ⁽²⁹⁾ antamissaan tuomioissa ⁽³⁰⁾;

⁽²⁴⁾ COM(2017)0835.

⁽²⁵⁾ Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. 2015 poz. 2217).

⁽²⁶⁾ Ustawa z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. 2016 poz. 1157).

⁽²⁷⁾ Perustuslakituomioistuimen tuomio 9. maaliskuuta 2016, K 47/15.

⁽²⁸⁾ Perustuslakituomioistuimen tuomio 11. elokuuta 2016, K 39/16.

⁽²⁹⁾ Perustuslakituomioistuimen tuomio 7. marraskuuta 2016, K 44/16.

⁽³⁰⁾ Ks. Venetsian komission 14. lokakuuta 2016 antama lausunto perustuslakituomioistuimesta 22. heinäkuuta 2016 annetusta laista, lausunto nro. 860/2016, 127 kohta; komission 20. joulukuuta 2017 antama perusteltu ehdotus, 91 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

Torstai 17. syyskuuta 2020

9. pitää lisäksi valitettavana, että Puolan parlamentti on hyväksynyt monia erityisen arkaluonteisia säädöksiä aikana, jolloin lakien riippumattonta perustuslainmukaisuuden valvontaa ei voida enää tehokkaasti taata, kuten 30. joulukuuta 2015 annettu laki, jolla muutetaan virkamieslakia ja tiettyjä muita lakeja⁽³¹⁾, 15. tammikuuta 2016 annettu laki, jolla muutetaan poliisilakia ja tiettyjä muita lakeja⁽³²⁾, 28. tammikuuta 2016 annettu laki syyttäjälaitoksesta⁽³³⁾ ja 28. tammikuuta 2016 annettu laki, jolla pannaan täytäntöön yleistä syyttäjälaitosta koskeva laki⁽³⁴⁾, 18. maaliskuuta 2016 annettu laki, jolla muutetaan oikeusasiamiestä koskevaa lakia ja tiettyjä muita lakeja⁽³⁵⁾, 22. kesäkuuta 2016 annettu laki kansallisesta medianeuvostosta⁽³⁶⁾, 10. kesäkuuta 2016 annettu laki terrorismintorjunnasta⁽³⁷⁾ sekä useita muita säädöksiä, joilla järjestetään oikeusjärjestelmää perinpohjaisesti uudelleen⁽³⁸⁾;

Nopeutettujen lainsäädäntömenettelyjen käyttö

10. pitää valitettavana, että Puolan parlamentti käyttää usein nopeutettuja lainsäädäntömenettelyjä hyväksyessään keskeistä lainsäädäntöä, jolla uudistetaan oikeuslaitoksen organisaatiota ja toimintaa, kuulematta mielekkäällä tavalla sidosryhmiä, esimerkiksi tuomarikuntaa⁽³⁹⁾;

Vaalilaki ja vaalien järjestäminen

11. panee huolestuneena merkille, että Etyjin mukaan tiedotusvälineiden puolueellisuus ja suvaitsematon retoriikka lokakuun 2019 parlamenttivaalien kampanjassa olivat merkittävä huolenaihe⁽⁴⁰⁾ ja että vaikka kaikki ehdokkaat pystyivät kampanjoimaan vapaasti, valtion korkeat virkamiehet käyttivät julkisesti rahoitettuja tapahtumia kampanjaviestintään; panee lisäksi merkille, että vallassa olevan puolueen hallitseva asema julkisissa tiedotusvälineissä vahvisti entisestään sen ylivoimaa⁽⁴¹⁾; pitää valitettavana, että vihamielisyys, tiedotusvälineiden uhkailu, suvaitsematon retoriikka ja valtion varojen väärinkäyttöpäpuukset veivät huomion Puolan kesä- ja heinäkuun 2020 presidentinvaaliprosessista⁽⁴²⁾;

12. on huolissaan siitä, että korkeimman oikeuden uuden erityisvalvonnan ja yleisten asioiden jaoston (jäljempänä ”erityisvalvontajaosto”), jonka enemmistö koostuu uuden kansallisen tuomarineuvoston nimittämistä tuomareista ja jota ei ehkä hyväksytä riippumattomaksi tuomioistuimeksi unionin tuomioistuimen arvioinnin mukaan, tehtävänä on varmistaa parlamenttivaalien pätevyys ja tutkia vaaleihin liittyviä kiistoja; toteaa, että tämä herättää vakavaa huolta vallanjaosta ja Puolan demokratian toiminnasta, sillä se tekee vaaliriitojen oikeudellisen valvonnan erityisen alttiiksi poliittiselle vaikuttamiselle ja voi aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta tällaisen oikeudellisen valvonnan pätevyyydestä⁽⁴³⁾;

13. panee merkille, että Venetsian komission vuoden 2002 hyvän käytännön ohjeissa vaaliasioissa⁽⁴⁴⁾ annetaan selkeät suuntaviivat parlamenttivaalien järjestämisestä yleisissä hätätilanteissa ja myös epidemioiden aikana; panee merkille, että vaikka näiden ohjeiden mukaan poikkeukselliset äänestysjärjestelyt ovat mahdollisia, niiden käyttöön ottamista koskevien muutosten katsotaan olevan parhaiden eurooppalaisten käytäntöjen mukaisia vain silloin, jos yleisen äänioikeuden periaate

⁽³¹⁾ Ustawa z dnia 30 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o służbie cywilnej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2016 poz. 34).

⁽³²⁾ Ustawa z dnia 15 stycznia 2016 r. o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2016 poz. 147).

⁽³³⁾ Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz.U. 2016 poz. 177).

⁽³⁴⁾ Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o prokuraturze (Dz.U. 2016 poz. 178).

⁽³⁵⁾ Ustawa z dnia 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2016 poz. 677).

⁽³⁶⁾ Ustawa z dnia 22 czerwca 2016 r. o Radzie Mediów Narodowych (Dz.U. 2016 poz. 929).

⁽³⁷⁾ Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz.U. 2016 poz. 904).

⁽³⁸⁾ Ks. komission 20. joulukuuta 2017 antama perusteltu ehdotus, 112–113 kohta.

⁽³⁹⁾ Euroopan tuomarineuvostojen verkosto, Varsovan julistus, 3. kesäkuuta 2016.

⁽⁴⁰⁾ Etyj/ODIHR, lausunto alustavista havainnoista ja päätelmistä sen rajoitettua vaalitarkkailua suorittavan kansainvälisen valtuuskunnan tehtävän jälkeen, 14. lokakuuta 2019.

⁽⁴¹⁾ Etyj/ODIHR, rajoitettua vaalitarkkailua suorittavan kansainvälisen valtuuskunnan loppuraportti 13. lokakuuta 2019 pidetyistä parlamenttivaaleista, Varsova, 14. helmikuuta 2020.

⁽⁴²⁾ Etyj/ODIHR, erityinen vaalienarviointivaltuuskunta, lausunto 12. heinäkuuta 2020 järjestettyä presidentinvaalien toista kierrosta koskevista alustavista havainnoista ja päätelmistä, Varsova, 13. heinäkuuta 2020.

⁽⁴³⁾ Venetsian komissio, lausunto 8.–9. joulukuuta 2017, CDL-AD(2017)031, 43 kohta; oikeusvaltioperiaatteen noudattamisesta Puolassa 20. joulukuuta 2017 annettu komission suositus (EU) 2018/103, joka täydentää suosituksia (EU) 2016/1374, (EU) 2017/146 ja (EU) 2017/1520 (EUVL L 17, 23.1.2018, s. 50), 25 kohta.

⁽⁴⁴⁾ Venetsian komissio, CDL-AD (2002) 23, lausunto nro. 190/2002, hyvän käytännön ohjeet vaaleihin liittyvissä asioissa. Suuntaviivat ja selitysmuistio, 30. lokakuuta 2002; katso myös Venetsian komissio, CDL-PI(2020)005rev-e Report – Respect for Democracy Human Rights and Rule of Law during States of Emergency – Reflections, s. 23.

Torstai 17. syyskuuta 2020

taataan; katsoo, että tämä ei päde 10. toukokuuta 2020 järjestettäväksi suunniteltujen presidentinvaalien vaalijärjestelyihin tehtyihin muutoksiin, koska ne saattaisivat estää vaalien toimittamisen rehellisellä, salaisella ja yhdenvertaisella tavalla kunnioittaen täysimääräisesti oikeutta yksityisyyteen⁽⁴⁵⁾ ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679⁽⁴⁶⁾ mukaisesti; toteaa lisäksi, että nämä muutokset ovat vastoin Puolan perustuslakituomioistuimen oikeuskäytäntöä, joka kehitettiin perustuslainmukaisuuden valvonnan ollessa vielä tehokasta ja jonka mukaan vaalilain muuttaminen ei ole enää sallittua kuusi kuukautta ennen vaaleja; panee huolestuneena merkille, että ilmoitus presidentinvaalien lykkäämisestä annettiin vain neljä päivää ennen suunniteltua päivämäärää;

Oikeuslaitoksen ja muiden elinten riippumattomuus ja tuomareiden oikeudet Puolassa**Oikeusjärjestelmän uudistus – yleisiä huomioita**

14. toteaa, että vaikka oikeusjärjestelmän organisointi kuuluu kansalliseen toimivaltaan, unionin tuomioistuin on toistuvasti todennut, että jäsenvaltioiden on tätä toimivaltaa käyttäessään noudatettava unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan; muistuttaa, että kansalliset tuomarit ovat myös unionin oikeutta soveltavia eurooppalaisia tuomareita, minkä vuoksi heidän riippumattomuutensa on yhteinen huolenaihe unionille, myös unionin tuomioistuimelle, jonka on valvottava oikeusvaltioperiaatteen noudattamista, sellaisena kuin se on vahvistettu SEU-sopimuksen 19 artiklassa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä ”perusoikeuskirja”) 47 artiklassa unionin oikeuden soveltamisen alalla; kehottaa Puolan viranomaisia suojelemaan ja ylläpitämään Puolan tuomioistuinten riippumattomuutta;

Perustuslakituomioistuimen kokoonpano ja toiminta

15. muistuttaa, että perustuslakituomioistuinta koskevat lait, jotka hyväksyttiin 22. joulukuuta 2015 ja 22. heinäkuuta 2016, sekä vuoden 2016 lopussa hyväksytyt kolmen säädöksen paketti⁽⁴⁷⁾ horjuttivat vakavasti perustuslakituomioistuinten riippumattomuutta ja legitimiyyttä ja että perustuslakituomioistuin julisti 22. joulukuuta 2015 ja 22. heinäkuuta 2016 annetut lait perustuslain vastaisiksi 9. maaliskuuta 2016 ja 11. elokuuta 2016; muistuttaa, että Puolan viranomaiset eivät tuolloin julkaisseet kyseisiä tuomioita eivätkä panneet niitä täytäntöön; pitää erittäin valitettavana, että Puolan lakien perustuslainmukaisuutta ei voida enää tehokkaasti taata Puolassa edellä mainittujen lainsäädäntömuutosten voimaantulon jälkeen⁽⁴⁸⁾; kehottaa komissiota harkitsemaan rikkomusmenettelyn käynnistämistä perustuslakituomioistuinta koskevan lainsäädännön, sen laittoman kokoonpanon ja Euroopan unionin tuomioistuimen 19. marraskuuta 2019 antaman ennakkoratkaisun⁽⁴⁹⁾ noudattamisen estämiseen liittyvän roolin osalta;

Korkeimman oikeuden tuomareiden eläkkeelle siirtymistä, nimittämistä ja kurinpitoa koskevat menettelyt

16. muistuttaa, että vuonna 2017 muutokset korkeimman oikeuden ensimmäisen presidentin (jäljempänä ensimmäinen presidentti) virkaan ehdokkaina olevien nimittämismenettelyyn veivät kaiken merkityksen korkeimman oikeuden tuomarien osallistumiselta valintamenettelyyn; tuomitsee sen, että 20. joulukuuta 2019 annettu laki, jolla muutettiin yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annettua lakia, korkeinta oikeutta koskevaa lakia ja tiettyjä muita lakeja lakeja (jäljempänä ”20. joulukuuta 2019 annettu laki”)⁽⁵⁰⁾, vähentää entisestään tuomarien osallistumista korkeimman oikeuden ensimmäisen presidentin valintaprosessiin, sillä siinä otetaan käyttöön Puolan tasavallan presidentin nimittämä virkaa tekevän ensimmäisen presidentin virka ja vähennetään päätösvaltaista jäsenmäärää kolmannella kierroksella vain 32 tuomariin 125:sta, mikä käytännössä johtaa Puolan perustuslain 183 pykälän 3 momentissa vahvistetusta Puolan tasavallan presidentin ja tuomarikunnan välisen vallanjaon mallista luopumiseen⁽⁵¹⁾;

⁽⁴⁵⁾ Ks. myös Etyj/ODIHR, lausunto säädösehdotuksesta, joka koskee Puolan tasavallan presidentin yleisten vaalien järjestämistä koskevia vuonna 2020 määrättyjä erityissääntöjä (senaatin asiakirja nro. 99), 27. huhtikuuta 2020.

⁽⁴⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽⁴⁷⁾ Ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz.U. 2016 poz. 2072); ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz.U. 2016 poz. 2073); Ustawa z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz.U. 2016 poz. 2074).

⁽⁴⁸⁾ Venetsian komissio, lausunto 14.–15. lokakuuta 2016, 128 kohta; YK:n ihmisoikeuskomitea, loppupäätelmät seitsemänneistä Puolaa koskevasta määräaikaiskatsauksesta, 31. lokakuuta 2016, 7–8 kohta; komission suositus (EU) 2017/1520.

⁽⁴⁹⁾ Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio, 19. marraskuuta 2019, A. K. ja muut v. Sąd Najwyższy, C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982.

⁽⁵⁰⁾ Ustawa z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 190).

⁽⁵¹⁾ Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 51–55 kohta.

Torstai 17. syyskuuta 2020

17. panee huolestuneena merkille virkaa tekevän ensimmäisen presidentin nimittämiseen ja hänen nimittämisensä jälkeen toteuttamiinsa toimiin liittyneet sääntöjenvastaisuudet; on erittäin huolissaan siitä, että ensimmäisen presidentin virkaan ehdolla olevien valintaprosessissa ei noudatettu Puolan perustuslain 183 pykälää eikä korkeimman oikeuden työjärjestystä ja että siinä ei noudatettu korkeimman oikeuden tuomareiden yleiskokouksen (jäljempänä "yleiskokous") jäsenten neuvotteluja koskevia perusvaatimuksia; toteaa pahoitellen, että epäilyt, jotka koskevat yleiskokouksessa järjestetyn valintaprosessin pätevyyttä sekä virkaa tekevien presidenttien puolueettomuutta ja riippumattomuutta valintaprosessin aikana, voivat edelleen heikentää vallanjakoa ja Puolan tasavallan presidentin 25. toukokuuta 2020 nimittämän korkeimman oikeuden uuden ensimmäisen presidentin legitimitettiin ja kyseenalaistaa siten korkeimman oikeuden riippumattomuuden; muistuttaa, että Puolan tasavallan presidentti rikkoi samalla tavoin lakia, kun hän nimitti perustuslakituomioistuimen presidentin;

18. jakaa komission huolen siitä, että Puolan tasavallan presidentin (ja joissain tapauksissa oikeusministerin) mahdollisuus käyttää vaikutusvaltaa korkeimman oikeuden tuomareita vastaan käynnistetyissä kurinpitomenettelyissä nimittämällä kurinpitomenettelystä vastaavan virkamiehen tutkimaan asiaa, jolloin korkeimman oikeuden nimittämä kurinpitomenettelystä vastaava virkamies suljetaan pois kyseisestä menettelystä, herättää huolta vallanjoon periaatteen kannalta ja saattaa vaikuttaa oikeuslaitoksen riippumattomuuteen⁽⁵²⁾;

19. muistuttaa, että unionin tuomioistuin katsoi 24. kesäkuuta 2019 antamassaan tuomiossa⁽⁵³⁾, että korkeimman oikeuden nykyisten tuomareiden eläkeiän alentaminen on unionin oikeuden vastaista ja rikkoo tuomareiden erottamattomuuden periaatetta ja siten oikeuslaitoksen riippumattomuuden periaatetta, sen jälkeen, kun se oli aiemmin hyväksynyt komission väli-toimia koskevan pyynnön 17. joulukuuta 2018 antamallaan määräyksellä⁽⁵⁴⁾; panee merkille, että Puolan viranomaiset hyväksyivät 21. marraskuuta 2018 lain, jolla muutettiin korkeimmasta oikeudesta annettua lakia⁽⁵⁵⁾, noudattaakseen unionin tuomioistuimen määräystä, mikä on tähän mennessä ainoa tapaus, jossa ne ovat kumonnet oikeusjärjestelmää sääntelevää lainsäädäntökehystä koskevat muutokset unionin tuomioistuimen päätöksen perusteella;

Korkeimman oikeuden kurinpitoasioita käsittelevän jaoston ja erityisvalvontajaoston kokoonpano ja toiminta

20. muistuttaa, että vuonna 2018 korkeimpaan oikeuteen perustettiin kaksi uutta jaostoa, kurinpitoasioita käsittelevä jaosto ja erityisvalvontajaosto, ja ne miehittiin uuden kansallisen tuomarineuvoston valitsemilla vastikään nimitetyillä tuomareilla, joille annettiin erityisiä toimivaltuuksia, kuten erityisvalvontajaoston valtuudet kumota alemman oikeusasteen tuomioistuinten tai korkeimman oikeuden itsensä antamat lopulliset tuomiot ylimääräisellä uudelleentarkastelulla ja kurinpitoasioita käsittelevän jaoston valtuudet määrätä kurinpitoasioissa tuomioita muille korkeimman oikeuden ja yleisten tuomioistuinten tuomareille, mikä loi tosiasialisesti "korkeimman oikeuden korkeimman oikeuden sisälle"⁽⁵⁶⁾;

21. muistuttaa, että 19. marraskuuta 2019 antamassaan päätöksessä⁽⁵⁷⁾ unionin tuomioistuin vastasi korkeimman oikeuden (työoikeuden ja sosiaaliturva-asioiden jaoston, jäljempänä "työoikeuden jaosto") esittämään ennakkoratkaisupyyntöön, joka koski kurinpitoasioita käsittelevää jaostoa, ja totesi, että kansallisilla tuomioistuimilla on velvollisuus olla ottamatta huomioon kansallisen lainsäädännön säännöksiä, joilla varataan toimivalta ratkaista asia, jossa voidaan soveltaa unionin oikeutta elimeen, joka ei täytä riippumattomuuden ja puolueettomuuden vaatimuksia;

22. panee merkille, että ennakkoratkaisua pyytänyt korkein oikeus (työoikeuden jaosto) totesi myöhemmin 5. joulukuuta 2019 antamassaan tuomiossa⁽⁵⁸⁾, että kurinpitoasioita käsittelevä jaosto ei täytä Puolan ja unionin oikeuden mukaisia riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen vaatimuksia, ja toteaa, että korkein oikeus (siviili-, rikos- ja työoikeuden jaostot) antoi 23. tammikuuta 2020 päätöslauselman⁽⁵⁹⁾, jossa se toisti, että kurinpitoasioita käsittelevä jaosto ei ole tuomioistuin sen riippumattomuuden puutteen vuoksi, minkä vuoksi sen päätöksiä ei voida pitää asianmukaisesti

⁽⁵²⁾ Ks. komission 20. joulukuuta 2017 antama perusteltu ehdotus, COM(2017)0835, 133 kohta. Ks. myös Etyj–ODIHR, lausunto Puolan korkeimmasta oikeudesta annetun säädösluonnoksen tietyistä säännöksistä (26. syyskuuta 2017 alkaen), 13. marraskuuta 2017, s. 33.

⁽⁵³⁾ Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio, 24.6.2019, komissio v. Puola, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531.

⁽⁵⁴⁾ Euroopan unionin tuomioistuimen 17. joulukuuta 2018 antama määräys, komissio v. Puola, C-619/18 R, ECLI:EU:C:2018:1021.

⁽⁵⁵⁾ Ustawa z dnia 21 listopada 2018 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (Dz.U. 2018 poz. 2507).

⁽⁵⁶⁾ Etyj–ODIHR, 13. marraskuuta 2017 annettu lausunto, s. 7–20; Venetsian komissio, 8.–9. joulukuuta 2017 annettu lausunto, 43 kohta; komission suositus (EU) 2018/103, 25 kohta; GRECO, Puolan neljännen kierroksen arviointikertomuksen lisäys (34 artikla), 18.–22. kesäkuuta 2018, 31 kohta; Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 8 kohta.

⁽⁵⁷⁾ Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio, 19. marraskuuta 2019, A. K. ja muut v. Sąd Najwyższy, C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982.

⁽⁵⁸⁾ Korkeimman oikeuden tuomio 5. joulukuuta 2019, III PO 7/19.

⁽⁵⁹⁾ Korkeimman oikeuden siviili-, rikos- ja työasioita käsittelevien jaostojen päätöslauselma, 23. tammikuuta 2020, BSA I-4110-1/2020.

Torstai 17. syyskuuta 2020

valtuutetun tuomioistuimen antamina; panee erittäin huolestuneena merkille, että Puolan viranomaiset ovat ilmoittaneet, että näillä päätöksillä ei ole oikeudellista merkitystä kurinpitoasioita käsittelevän jaoston ja uuden kansallisen tuomarineuvoston toiminnan jatkumisen kannalta, ja että perustuslakituomioistuin julisti 20. huhtikuuta 2020 korkeimman oikeuden päätöslauselman perustuslain vastaiseksi⁽⁶⁰⁾ ja loi siten Puolaan vaarallisen oikeudellisen kahtiajaon, joka loukkaa avoimesti unionin oikeuden ensisijaisuutta ja unionin tuomioistuimen tulkinnan mukaan erityisesti SEU-sopimuksen 19 artiklan 1 kohtaa, sillä se rajoittaa unionin tuomioistuimen 19. marraskuuta 2019 tekemän päätöksen⁽⁶¹⁾ tehokkuutta ja estää puolalaisia tuomioistujia panemasta sitä täytäntöön⁽⁶²⁾;

23. panee merkille unionin tuomioistuimen 8. huhtikuuta 2020 antaman määräyksen⁽⁶³⁾, jossa Puolaa kehoitetaan välittömästi keskeyttämään kurinpitoasioita käsittelevän jaoston toimivaltaa koskevien kansallisten säännösten soveltaminen, ja kehottaa Puolan viranomaisia panemaan määräyksen pikaisesti täytäntöön; kehottaa Puolan viranomaisia noudattamaan määräystä täysimääräisesti ja kehottaa komissiota esittämään unionin tuomioistuimelle lisäpyynnön sakon määräämiseksi, jos määräystä rikotaan jatkuvasti; kehottaa komissiota käynnistämään kiireellisesti rikkomusmenettelyt, jotka liittyvät erityisvalvontajaoston toimivaltaa koskeviin kansallisiin säännöksiin, koska sen kokoonpanossa on samat puutteet kuin kurinpitoasioita käsittelevässä jaostossa;

Uuden kansallisen tuomarineuvoston kokoonpano ja toiminta

24. muistuttaa, että jäsenvaltioilla on oikeus perustaa tuomarineuvosto, mutta jos tällainen neuvosto perustetaan, sen riippumattomuus on taattava eurooppalaisten normien ja jäsenvaltion perustuslain mukaisesti; muistuttaa, että sen jälkeen kun kansallista tuomarineuvostoa, joka on tuomioistuinten ja tuomareiden riippumattomuuden turvaamisesta Puolan perustuslain 186 pykälän 1 momentin mukaisesti vastaava elin, uudistettiin 8. joulukuuta 2017 annetulla lailla, jolla muutettiin kansallisesta tuomarineuvostosta annettua lakia ja eräitä muita lakeja⁽⁶⁴⁾, Puolan tuomarikunta menetti toimivaltuudet lähettää edustajia kansalliseen tuomarineuvostoon ja samalla vaikutusvaltansa tuomareiden rekrytointiin ja ylennyksiin; muistuttaa, että ennen uudistusta kansallisen tuomarineuvoston 25 jäsenestä 15 oli muiden tuomareiden valitsemia tuomareita, kun taas vuoden 2017 uudistuksen jälkeen Puolan parlamentin alahuone on valinnut nämä tuomarit; pitää erittäin valitettavana, että yhdessä kaikkien vanhojen sääntöjen nojalla nimitettyjen jäsenten toimikausien ennenaikaisen päättymisen kanssa vuoden 2018 alussa tämä toimenpide johti kansallisen tuomarineuvoston pitkälle menevään politisoitumiseen⁽⁶⁵⁾;

25. muistuttaa, että pannessaan täytäntöön unionin tuomioistuimen 19. marraskuuta 2019 antamassa tuomiossa vahvistettuja kriteerejä korkein oikeus totesi 5. joulukuuta 2019 antamassaan tuomiossa ja 15. tammikuuta 2020 tekemissään päätöksissä⁽⁶⁶⁾ sekä 23. tammikuuta 2020 antamassaan päätöslauselmassa, että uuden kansallisen tuomarineuvoston ratkaiseva rooli vasta perustetun kurinpitoasioita käsittelevän jaoston tuomareiden valinnassa heikentää viimeksi mainitun riippumattomuutta ja puolueettomuutta⁽⁶⁷⁾; on huolissaan uuden kansallisen tuomarineuvoston nykyisessä kokoonpanossaan nimittämien tai ylentämien tuomareiden oikeudellisesta asemasta ja heidän ratkaisuihin osallistumisensa mahdollisista vaikutuksista menettelyjen pätevyteen ja laillisuuteen;

26. muistuttaa, että Euroopan tuomarineuvostojen verkosto keskeytti uuden kansallisen tuomarineuvoston jäsenyyden 17. syyskuuta 2018, koska se ei enää täyttänyt vaatimuksia, jotka koskevat riippumattomuutta toimeenpanovallasta ja lainsäätäjistä, ja käynnisti erottamismenettelyn huhtikuussa 2020⁽⁶⁸⁾;

⁽⁶⁰⁾ Perustuslakituomioistuimen tuomio 20. huhtikuuta 2020, U 2/20.

⁽⁶¹⁾ Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 38 kohta.

⁽⁶²⁾ Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 38 kohta.

⁽⁶³⁾ Euroopan unionin tuomioistuimen 8. huhtikuuta 2020 antama määräys, komissio v. Puola, C-791/19 R, ECLI:EU:C:2020:277.

⁽⁶⁴⁾ Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 poz. 3).

⁽⁶⁵⁾ Euroopan tuomareiden neuvoo-antavan neuvoston 7. huhtikuuta 2017 ja 12. lokakuuta 2017 antamat lausunnot; Etyj/ODIHR, lopullinen lausunto kansallisen tuomarineuvoston säädöksen esitetyistä muutosehdotuksista, 5. toukokuuta 2017; Venetsian komissio, 8.–9. joulukuuta 2017 annettu lausunto, sivut 5–7; GRECO, Puolaa koskeva ad hoc -mietintö (34 artikla), 19.–23. maaliskuuta 2018, ja lisäys 18.–22. kesäkuuta 2018; Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 42 ja 61 kohta.

⁽⁶⁶⁾ Korkeimman oikeuden päätös 15. tammikuuta 2020, III PO 8/18; korkeimman oikeuden päätös 15. tammikuuta 2020, III PO 9/18.

⁽⁶⁷⁾ Tässä asiassa ks. myös seuraavat Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa vireillä olevat asiat: Reczkowicz ja kaksi muuta v. Puola (hakemukset nro. 43447/19, 49868/19 ja 57511/19), Grzęda v. Puola (nro. 43572/18), Xero Flor w Polsce sp. z o.o. v. Puola (nro. 4907/18), Broda v. Puola ja Bojara v. Puola (nro. 26691/18 ja 27367/18), Żurek v. Puola (nro. 39650/18) sekä Sobczyńska ym. v. Puola (nro. 62765/14, 62769/14, 62772/14 ja 11708/18).

⁽⁶⁸⁾ Euroopan tuomarineuvostojen verkoston johtokunnan 21. helmikuuta 2020 päivätty kirje. Katso myös Euroopan tuomariliiton 4. toukokuuta 2020 päivätty kirje, jolla tuetaan Euroopan tuomarineuvostojen verkostoa.

Torstai 17. syyskuuta 2020

27. kehottaa komissiota käynnistämään rikkomusmenettelyt 12. toukokuuta 2011 annetusta kansallista tuomarineuvostoa koskevasta laista⁽⁶⁹⁾, sellaisena kuin se on muutettuna 8. joulukuuta 2017, ja pyytämään unionin tuomioistuinta keskeyttämään uuden kansallisen tuomarineuvoston toiminnan välitoimilla;

Yleisten tuomioistuinten organisaatiota, tuomioistuinten presidenttien nimittämistä ja yleisten tuomioistuinten tuomareiden eläkejärjestelyä koskevat säännöt

28. pitää valitettavana, että oikeusministeri, joka on Puolan järjestelmässä myös valtakunnansyyttäjä, sai valtuudet nimittää ja erottaa alempien tuomioistuinten presidenttejä harkintansa mukaan kuuden kuukauden siirtymäkauden aikana ja että vuosina 2017–2018 oikeusministeri vaihtoi yli 150 tuomioistuinten presidenttiä ja varapresidenttiä; panee merkille, että tämän ajanjakson jälkeen tuomioistuinten presidenttien erottaminen jäi oikeusministerin tehtäväksi eikä näitä valtuuksia juurikaan valvota tehokkaasti; panee lisäksi merkille, että oikeusministeri sai myös muita ”kurinpidollisia” valtuuksia suhteessa tuomioistuinten presidentteihin ja ylemmän oikeusasteen tuomioistuinten presidentteihin, joilla puolestaan on nyt laajat hallinnolliset valtuudet suhteessa alemman oikeusasteen tuomioistuinten presidentteihin⁽⁷⁰⁾; pitää valitettavana tätä merkittävää takaiskua oikeusvaltiolle ja oikeuslaitoksen riippumattomuudelle Puolassa⁽⁷¹⁾;

29. pitää valitettavana, että 20. joulukuuta 2019 annetulla lailla, joka tuli voimaan 14. helmikuuta 2020, muutettiin tuomareiden yleiskokousten kokoonpanoa ja siirrettiin osa näiden oikeudellisen itsehallinnon elinten toimivallasta oikeusministerin nimittämille tuomioistuinten presidenttien kollegioille⁽⁷²⁾;

30. palauttaa mieliin, että unionin tuomioistuin totesi 5. marraskuuta 2019 antamassaan tuomiossa⁽⁷³⁾, että yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 12. heinäkuuta 2017 annetun lain säännökset⁽⁷⁴⁾, joilla lasketaan yleisten tuomioistuinten tuomareiden eläkeikää, sallitaan oikeusministerin päättää heidän työtehtävissä jatkamisestaan ja asetetaan eri eläkeikä sukupuolesta riippuen, ovat ristiriidassa unionin lainsäädännön kanssa;

Tuomareiden oikeudet ja riippumattomuus, mukaan lukien tuomareiden uusi kurinpitojärjestelmä

31. tuomitsee uudet säännökset, joilla otetaan käyttöön tuomareita ja tuomioistuinten presidenttejä koskevia uusia kurinpitovikkomuksia ja seuraamuksia, koska ne vaarantavat vakavasti oikeuslaitoksen riippumattomuuden⁽⁷⁵⁾; tuomitsee uudet säännökset, joilla kielletään tuomareiden kaikenlainen poliittinen toiminta, veloitetaan tuomarit julkistamaan jäsenyytensä yhdistyksissä ja rajoitetaan sisällöllisesti oikeudellisen itsehallinnon elinten käsittelyä, sillä ne ylittävät oikeusvarmuuden, tarpeellisuuden ja suhteellisuuden periaatteet rajoittaessaan tuomareiden sananvapautta⁽⁷⁶⁾;

32. on syvästi huolissaan kurinpitomenettelyistä, joita Puolassa on käynnistetty tuomareita ja syyttäjiä vastaan heidän unionin oikeuden soveltamista koskevien oikeudellisten päätösten tai oikeuslaitoksen riippumattomuutta ja oikeusvaltioperiaatetta puolustavien julkisten lausumiensa vuoksi; tuomitsee erityisesti sen, että yli 10:tä prosenttia tuomareista uhkaa kurinpitomenettely⁽⁷⁷⁾, koska he ovat allekirjoittaneet Etyjille osoitetun kirjeen presidentinvaalien asianmukaisesta toimittamisesta ja tukeneet repression kohteeksi joutuneita tuomareita; tuomitsee herjauksen puolaalaisia tuomareita vastaan ja virkamiesten osallistumisen siihen; kehottaa Puolan viranomaisia pidättäytymään kurinpitomenettelyjen väärinkäytöstä sekä muista oikeuslaitoksen auktoriteettia heikentävistä toimista;

⁽⁶⁹⁾ Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. 2011 nr 126 poz. 714).

⁽⁷⁰⁾ Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 45 kohta.

⁽⁷¹⁾ Ks. myös Euroopan neuvosto, Euroopan tuomareiden neuvoa-antavan neuvoston työvaliokunta (CCJE-BU), CCJE-BU(2018)6REV, 18. kesäkuuta 2018.

⁽⁷²⁾ Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 46–50 kohta.

⁽⁷³⁾ Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio 5.11.2019, komissio v. Puola, C-192/18, ECLI:EU:C:2019:924.

⁽⁷⁴⁾ Ustawa z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2017 poz. 1452).

⁽⁷⁵⁾ Etyj/ODIHR, kiireellinen väliaikainen lausunto yleisten tuomioistuinten organisaatiosta annetun lain, Puolan korkeimmasta oikeudesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta annetusta lakiesityksestä (20. joulukuuta 2019 alkaen), 14. tammikuuta 2020, s. 23–26; Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 44–45 kohta.

⁽⁷⁶⁾ Etyj/ODIHR, 14. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen väliaikainen lausunto, s. 18–21; Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 24–30 kohta.

⁽⁷⁷⁾ Yleisten tuomioistuinten tuomareiden kurinpitomenettelyistä vastaavan apulaissyöttäjän tiedonanto, heinäkuu 2020, <http://rzecznik.gov.pl/wp-content/uploads/2020/07/KomunikatFWS.pdf>.

Torstai 17. syyskuuta 2020

33. kehottaa Puolan viranomaisia poistamaan uudet (muun muassa kurinpitovirastoja koskevat) säännökset, jotka estävät tuomioistuimia tutkimasta muiden tuomareiden riippumattomuutta ja puolueettomuutta koskevia kysymyksiä unionin oikeuden ja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen näkökulmasta, ja estävät näin tuomareita noudattamasta unionin oikeuden mukaista velvollisuuttaan sivuuttaa unionin oikeuden kanssa ristiriidassa olevat kansalliset säännökset⁽⁷⁸⁾;

34. pitää myönteisenä komission edellä mainittujen uusien säännösten osalta käynnistämää rikkomusmenettelyä; pitää valitettavana, että 29. huhtikuuta 2020 jälkeen ei ole tapahtunut edistystä; kehottaa komissiota käsittelemään asian ensisijaisena ja pyytämään unionin tuomioistuinta käyttämään nopeutettua menettelyä ja määräämään välitoimia, kun asia siirretään unionin tuomioistuimeen;

Valtakunnansyyttäjän asema ja syyttäjälaitoksen organisaatio

35. tuomitsee oikeusministerin ja valtakunnansyyttäjän tehtävien yhdistämisen, valtakunnansyyttäjän toimivallan lisäämisen suhteessa syyttäjälaitokseen, oikeusministerin toimivallan lisäämisen oikeuslaitoksen osalta (27. heinäkuuta 2001 annettu laki yleisten tuomioistuinten organisaatiosta⁽⁷⁹⁾ sellaisena kuin se on muutettuna) ja näiden toimivaltuuksien valvonnan heikon aseman (kansallinen syyttäjäneuvosto), koska ne johtavat liian monien toimivaltuuksien kasautumiseen yhdelle henkilölle ja vaikuttavat suoraan kielteisesti syyttäjälaitoksen riippumattomuuteen politiikan kentästä, kuten Venetsian komissio on todennut⁽⁸⁰⁾;

36. muistuttaa, että unionin tuomioistuin totesi 5. marraskuuta 2019 antamassaan tuomiossa, että yleisten syyttäjien eläkeiän laskeminen oli vastoin unionin lainsäädäntöä, koska siinä asetettiin eri eläkeikä Puolassa yleisinä syyttäjinä toimiville miehille ja naisille;

Yleisarvio Puolan oikeusvaltiotilanteesta

37. on samaa mieltä komission, Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen, lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän ja tuomareiden ja lakimiesten riippumattomuutta käsittelevän Yhdistyneiden kansakuntien erityisraportoijan kanssa siitä, että kun otetaan huomioon edellä mainittujen oikeusjärjestelmää koskevaan lainsäädäntökehikseen tehtyjen erillisten muutosten vuorovaikutus ja kokonaisvaikutus, ne rikkovat vakavasti, pysyvästi ja systeemisesti oikeusvaltioperiaatetta ja antavat lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan käyttäjille mahdollisuuden vaikuttaa koko oikeusjärjestelmän rakenteeseen ja toimintaan vallanjako- ja oikeusvaltioperiaatteen vastaisella tavalla, mikä heikentää merkittävästi Puolan oikeuslaitoksen riippumattomuutta⁽⁸¹⁾; tuomitsee vuodesta 2016 alkaen toteutettujen toimenpiteiden ja Puolan viranomaisten tekemien nimitysten epävakauttavan vaikutuksen Puolan oikeusjärjestykseen;

Perusoikeuksien suojelu Puolassa**Puolan ihmisoikeusvaltuutettu**

38. on huolissaan poliittisista hyökkäyksistä ihmisoikeusvaltuutetun toimiston riippumattomuutta vastaan⁽⁸²⁾; korostaa, että ihmisoikeusvaltuutettu on julkisesti arvostellut vastuualueeseensa liittyviä nykyisen hallituksen toteuttamia erilaisia toimenpiteitä; muistuttaa, että ihmisoikeusvaltuutetun ohjesääntö on kirjattu Puolan perustuslakiin ja että nykyisen ihmisoikeusvaltuutetun toimikauden on määrä päättyä syyskuussa 2020; muistuttaa, että Puolan perustuslain mukaan parlamentin alahuone valitsee ihmisoikeusvaltuutetun senaatin suostumuksella;

⁽⁷⁸⁾ Etyj/ODIHR, 14. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen väliaikainen lausunto, s. 13–17; Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 31–43 kohta.

⁽⁷⁹⁾ Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. 2001 nr 98 poz. 1070).

⁽⁸⁰⁾ Venetsian komission 8.–9. joulukuuta 2017 antama lausunto yleisen syyttäjän virastosta annetusta laista, sellaisena kuin se on muutettuna, CDL-AD(2017)028, 115 kohta.

⁽⁸¹⁾ Komission suositus (EU) 2018/103; Yhdistyneet kansakunnat, tuomareiden ja lakimiesten riippumattomuutta käsittelevä erityisraportointi, 25. kesäkuuta 2018 annettu julkilausuma; Euroopan komissio, vuoden 2019 talouspolitiikan EU-ohjausjakso: Maaraportti Puola, 27. helmikuuta 2019, SWD(2019)1020 final, s. 42; Euroopan tuomarineuvostojen verkoston, EU:n korkeimpien oikeuksien presidenttien verkoston ja eurooppalaisten tuomareiden yhdistyksen puheenjohtajat, 20. syyskuuta 2019 päivätty kirje; GRECO, neljännen arviointikierroksen (34 artikla) lisäyksen seuranta – Puola, 6. joulukuuta 2019, 65 kohta; Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous, demokraattisten instituutioiden toiminnasta Puolassa 28. tammikuuta 2020 annettu päätöslauselma 2316 (2020), 4 kohta.

⁽⁸²⁾ Ks. myös Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu, Puolan pääministerille osoitettu kirje, 19. tammikuuta 2018; ENNHRIin, Equinetin, GANHRIn, IOI:n ja OHCHR Euroopan allekirjoittama yhteinen julkilausuma Puolan ihmisoikeusvaltuutetun tukemiseksi, kesäkuu 2019.

Torstai 17. syyskuuta 2020

Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin

39. on huolestunut raporteista, joissa kerrotaan oikeudenkäyntien aiheettomasta viivästyisestä, vaikeuksista saada oikeusapua pidätyksen aikana ja tapauksista, joissa asianajajan ja päämiehen välisen yhteydenpidon luottamuksellisuutta ei ole kunnioitettu riittävästi⁽⁸³⁾; kehottaa komissiota seuraamaan tiiviisti asianajajien tilannetta Puolassa; muistuttaa, että kaikilla kansalaisilla on oikeus saada neuvoja sekä antaa riippumattoman asianajajan puolustaa ja edustaa itseään perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklan mukaisesti;

40. on huolissaan siitä, että sen jälkeen kun joulukuun 20. joulukuuta 2019 annettu laki tuli voimaan 14. helmikuuta 2020, vain erityisvalvontajaosto, jonka riippumattomuus ja puolueettomuus on itsessään kyseenalainen, on voinut päättää, onko tuomari tai tuomioistuin riippumaton ja puolueeton, joten kansalaiset menettävät tuomioistuINVALVONNAN tärkeän osatekijän kaikissa muissa oikeusasteissa⁽⁸⁴⁾; muistuttaa, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin velvoittaa kaikki tuomioistuimet tarkistamaan omasta aloitteestaan, täyttävätkö ne riippumattomuuden ja puolueettomuuden vaatimukset⁽⁸⁵⁾;

Tiedonsaantioikeus ja sananvapaus, tiedotusvälineiden vapaus ja moniarvoisuus mukaan luettuna

41. toteaa jälleen, että tiedotusvälineiden vapaus ja moniarvoisuus ovat erottamaton osa demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta ja että tiedonanto-oikeus ja tiedonsaantioikeus ovat osa perustavaa laatua olevia demokraattisia arvoja, joiden pohjalta unioni on perustettu; muistuttaa, että parlamentti kehotti 16. tammikuuta 2020 antamassaan päätöslauselmassa neuvostoa käsittelemään, että SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisissa kuulemisissa uutta kehitystä sananvapauden ja myös tiedotusvälineiden vapauden osalta;

42. palauttaa mieliin, että 14. syyskuuta 2016 antamassaan päätöslauselmassa parlamentti ilmaisi huolensa aiemmin hyväksytyistä ja vastikään ehdotetuista muutoksista Puolan tiedotusvälineitä koskevaan lakiin; kehottaa jälleen komissiota arvioimaan annetun lainsäädännön yhteensopivuutta EU:n oikeuden ja etenkin perusoikeuskirjan 11 artiklan ja julkisia tiedotusvälineitä koskevan unionin lainsäädännön kanssa;

43. on vakavasti huolissaan Puolan viranomaisten viime vuosina toteuttamista yleisradioyhtiötä koskevista toimista, mukaan lukien julkisen yleisradioyhtiön muuttaminen hallitusta kannattavaksi yleisradioyhtiöksi, julkisten tiedotusvälineiden ja niiden hallintoelinten riippumattomien tai eriavien äänten vaientaminen ja yleisradioyhtiöiden lähettämän sisällön valvominen⁽⁸⁶⁾; muistuttaa, että Puolan perustuslain 54 pykälässä taataan sananvapaus ja kielletään sensuuri;

44. on syvästi huolissaan siitä, että jotkut poliitikot käyttävät kohtuuttoman paljon kunnianloukkauksenteita toimittajia vastaan, mukaan lukien rikosoikeudellisten sakkojen määrääminen ja toimittajien estäminen harjoittamasta ammattiaan; pelkää, että tällä on tukahduttava vaikutus ammattiin ja toimittajien ja tiedotusvälineiden riippumattomuuteen⁽⁸⁷⁾; kehottaa Puolan viranomaisia takaamaan asianmukaisten oikeussuojakeinojen saatavuuden toimittajille ja heidän perheilleen, jotka joutuvat sellaisten oikeudenkäyntien kohteeksi, joiden tarkoituksena on vaientaa tai pelotella riippumattomia tiedotusvälineitä; kehottaa Puolan viranomaisia panemaan kaikilta osin täytäntöön Euroopan neuvoston 13. huhtikuuta 2016 antaman suosituksen journalismin suojelemisesta sekä toimittajien ja muiden media-alan toimijoiden turvallisuudesta⁽⁸⁸⁾; pitää valitettavana, että komissio ei ole esittänyt lainsäädäntöä, jolla torjutaan strategisia häirintätarkoituksessa nostettuja kanteita ja jolla suojeltaisiin myös puolalaisia toimittajia ja tiedotusvälineitä haitantekotarkoituksessa nostetuilta kanteilta;

⁽⁸³⁾ YK:n ihmisoikeuskomitea, loppupäätelmät seitsemännestä Puolaa koskevasta määräaikaiskatsauksesta, 23. marraskuuta 2016, 33 kohta.

⁽⁸⁴⁾ Venetsian komissio ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pääosasto, 16. tammikuuta 2020 annettu kiireellinen yhteinen lausunto, 59 kohta.

⁽⁸⁵⁾ Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio 26.3.2020, Simpson v. neuvosto ja HG v. komissio, yhdistetyt asiat C-542/18 RX-II ja C-543/18 RX-II, ECLI:EU:C:2020:232, 57 kohta.

⁽⁸⁶⁾ Ks. myös maailman lehdistönvapausindeksi (World Press Freedom Index), jossa Puola on pudonnut 18. sijalta 62. sijalle vuoden 2015 jälkeen.

⁽⁸⁷⁾ Euroopan neuvoston foorumi journalismin suojelun ja toimittajien turvallisuuden edistämiseksi, vuosikertomus 2020, maaliskuu 2020, s. 42.

⁽⁸⁸⁾ Euroopan neuvoston ministerikomitean 13. huhtikuuta 2016 jäsenvaltioille antama suositus CM/Rec(2016)4 journalismin suojelusta sekä toimittajien ja muiden media-alan toimijoiden turvallisuudesta.

Torstai 17. syyskuuta 2020

45. on huolissaan raportoiduista tapauksista, joissa toimittajia on pidätetty työssään, kun he ovat uutisoineet liikkumisrajoitusten vastaisista mielenosoituksista covid-19-epidemian aikana ⁽⁸⁹⁾;

Akateeminen vapaus

46. toteaa olevansa huolissaan tutkijoita vastaan kunnianloukkauksesta nostettavien oikeudenkäyntien käytöstä ja niillä uhkailemisesta; kehottaa Puolan viranomaisia kunnioittamaan sananvapautta ja akateemista vapautta kansainvälisten normien mukaisesti ⁽⁹⁰⁾;

47. kehottaa Puolan parlamenttia kumoamaan Kansallisen muistiperinnön instituutista – Puolan kansaa vastaan tehtyjen rikosten syytekomissiosta 18. joulukuuta 1998 annetun lain ⁽⁹¹⁾ 6 c luvun, joka vaarantaa ilmaisunvapauden ja riippumattoman tutkimustoiminnan tekemällä niistä siviilioikeudellisen rikkomuksen, josta voidaan nostaa kanne siviilituomioistuimissa sillä perusteella, että se vahingoittaa Puolan ja sen kansan mainetta, esimerkkinä syytökset Puolan tai puolalaisten osallisuudesta holokaustiin ⁽⁹²⁾;

Kokoontumisvapaus

48. toistaa Puolan hallitukselle esittämänsä kehotuksen kunnioittaa kokoontumisvapautta poistamalla nykyisestä julkisista kokoontumisista 24. heinäkuuta 2015 annetusta laista ⁽⁹³⁾, sellaisena kuin se on muutettuna 13. joulukuuta 2016 ⁽⁹⁴⁾, säännökset, joissa asetetaan etusijalle hallituksen hyväksymät ”sykliset” kokoontumiset ⁽⁹⁵⁾; kehottaa Puolan viranomaisia pidättymään rikosoikeudellisten seuraamusten määräämisestä henkilöille, jotka osallistuvat rauhanomaisiin kokoontumisiin tai vastamielenosoituksiin, ja luopumaan rauhanomaisia mielenosoittajia vastaan nostetuista rikossyyteistä; kehottaa Puolan viranomaisia lisäksi suojelemaan asianmukaisesti rauhanomaisia kokoontumisia ja saattamaan oikeuden eteen henkilöt, jotka hyökkäävät väkivaltaisesti rauhanomaisiin kokoontumisiin osallistuvia ihmisiä vastaan;

49. on huolissaan erittäin tiukasta julkisten kokoontumisten kiellosta ⁽⁹⁶⁾, joka oli voimassa covid-19-pandemian aikana ilman, että olisi julistettu Puolan perustuslain 232 pykälässä tarkoitettua luonnonkatastrofin aiheuttamaa hätätilaa, ja korostaa tarvetta soveltaa suhteellisuusperiaatetta, kun kokoontumisoikeutta rajoitetaan;

Yhdistymisvapaus

50. kehottaa Puolan viranomaisia muuttamaan Kansallisen vapauden instituutista – Kansalaisyhteiskunnan kehityskeskuksesta 15. syyskuuta 2017 annettua lakia ⁽⁹⁷⁾ ⁽⁹⁸⁾, jotta turvataan paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla toimivien kriittisten kansalaisyhteiskunnan ryhmien mahdollisuus saada valtion rahoitusta sekä julkisten varojen oikeudenmukainen, puolueeton ja avoin jakaminen kansalaisyhteiskunnalle, millä varmistetaan moniarvoinen edustus ⁽⁹⁹⁾; toistaa kehotuksensa, jonka mukaan asianomaisille organisaatioille olisi annettava riittävästi rahoitusta unionin eri rahoitusvälineistä, kuten kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman lohkosta, joka koskee unionin arvoja, ja unionin pilottihankkeista; on erittäin huolissaan siitä, että Euroopan talous- ja sosiaalikomitean puolalaisiin jäseniin kohdistuu poliittista painostusta heidän edustajantoimensa mukaisesti toteuttamiensa toimien vuoksi ⁽¹⁰⁰⁾;

⁽⁸⁹⁾ International Press Institute (IPI) Tracker on Press Freedom Violations Linked to COVID-19 Coverage, <https://ipi.media/covid19-media-freedom-monitoring/>.

⁽⁹⁰⁾ Euroopan neuvosto, Amerikan valtioiden järjestö ym., akateemista vapautta, institutionaalista itsemääräämisoikeutta ja demokratian tulevaisuutta käsittelevän maailmanlaajuisen foorumin julistus, 21. kesäkuuta 2019.

⁽⁹¹⁾ Ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. 1998 nr 155 poz. 1016).

⁽⁹²⁾ Ks. myös Etyjiin mediavaltuutetun 28. kesäkuuta 2018 antama julkilausuma.

⁽⁹³⁾ Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. 2015 poz. 1485).

⁽⁹⁴⁾ Ustawa z dnia 13 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. 2017 poz. 579).

⁽⁹⁵⁾ Katso myös YK:n asiantuntijoiden 23. huhtikuuta 2018 antama tiedonanto, jossa kehoitetaan Puolaa varmistamaan vapaa ja täysimääräinen osallistuminen ilmastoneuvotteluihin.

⁽⁹⁶⁾ Puolan ihmisoikeusvaltuutettu, kirje sisäasiain- ja hallintoministeriölle, 6. toukokuuta 2020.

⁽⁹⁷⁾ Ustawa z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (Dz.U. 2017 poz. 1909).

⁽⁹⁸⁾ Etyj/ODIHR, lausunto Puolan Kansallisen vapauden instituutista – Kansalaisyhteiskunnan kehityskeskuksesta annetusta lakiluonnoksesta, Varsova, 22. elokuuta 2017.

⁽⁹⁹⁾ Euroopan talous- ja sosiaalikomitea, raportti perusoikeuksista ja oikeusvaltiosta: kansalliset kehityssuuntaukset kansalaisyhteiskunnan kannalta 2018-2019, s. 41–42.

⁽¹⁰⁰⁾ ETSK:n lehdistötiedote aiheesta ”Kansalaisyhteiskuntaan kohdistuvat hälyttävät paineet: ETSK:n puolalaisesta jäsenestä tulee hallituksen kustotoimien kohde, eivätkä kansalaisjärjestöt enää pysty valitsemaan omia ehdokkaitaan”, 23. kesäkuuta 2020.

Torstai 17. syyskuuta 2020

51. on huolissaan oikeusministerin ja ympäristöministerin lehdistötiedotteesta, jossa käsitellään tiettyjä kansalaisjärjestöjä ja pyritään leimaamaan ne ulkomaisten tahojen etuja ajaviksi; on erittäin huolissaan lainvalmistelussa olevasta lakiluonnoksesta, jolla perustetaan kansalaisjärjestöjen rahoitusta koskeva julkinen rekisteri ja velvoitetaan ne ilmoittamaan mahdolliset ulkomaiset rahoituslähteensä ⁽¹⁰¹⁾;

Yksityisyyden suoja ja tietosuojat

52. toistaa 14. syyskuuta 2016 antamassaan päätöslauselmassa esittämänsä päätelmän, että terrorismin vastaisista toimista 10. kesäkuuta 2016 annetussa laissa ja 6. huhtikuuta 1990 annetussa muutetussa poliisilaissa ⁽¹⁰²⁾ salaisen valvonnan täytäntöönpanoa varten esitetyt menettelylliset takeet ja aineelliset edellytykset eivät riitä estämään niiden liiallista käyttöä tai perusteetonta puuttumista ihmisten, myös opposition ja kansalaisyhteiskunnan johtajien, yksityisyyteen ja henkilötietojen suojaan ⁽¹⁰³⁾; kehottaa jälleen komissiota arvioimaan kyseisen lainsäädännön yhteensopivuutta EU:n oikeuden kanssa ja kehottaa Puolan viranomaisia kunnioittamaan täysin kaikkien kansalaisten yksityisyyttä;

53. on erittäin huolestunut siitä, että Puolan digitaaliasioiden ministeriö siirsi 22. huhtikuuta 2020 postipalvelujen tarjoajalle henkilötietoja yleisestä väestörekisterijärjestelmästä (PESEL-rekisteristä), minkä tarkoituksena oli helpottaa presidentinvaalien järjestämistä 10. toukokuuta 2020 postiaänestyksellä, vaikka siirrolle ei ollut asianmukaista oikeusperustaa, sillä Puolan parlamentti hyväksyi kokonaan postitse järjestettäviä vaaleja koskevan lakiehdotuksen vasta 7. toukokuuta 2020; panee lisäksi merkille, että PESEL-rekisteri ei ole täysin yhdenmukainen vaaliluettelon kanssa ja se sisältää myös muiden EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten henkilötietoja, minkä vuoksi edellä mainitussa siirrossa saattoi olla kyse asetuksen (EU) 2016/679 rikkomisesta; muistuttaa, että Euroopan tietosuojaneuvosto (EDPB) katsoi, että viranomaiset voivat luovuttaa tietoja vaaliluetteloihin kuuluvista henkilöistä, mutta vain silloin, kun tämä on nimenomaisesti hyväksytty kansallisessa lainsäädännössä ⁽¹⁰⁴⁾; panee merkille, että Puolan ihmisoikeusvaltuutettu teki Varsovan voivodikunnan hallinto-oikeudelle valituksen, joka perustui siihen, että Puolan digitaaliasioiden ministeriö oli mahdollisesti rikkonut Puolan perustuslain 7 ja 51 pykälää;

Kattava seksuaalikasvatus

54. toistaa 14. marraskuuta 2019 antamassaan päätöslauselmassa esittämänsä syvän huolestumisen, johon myös Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu yhtyi ⁽¹⁰⁵⁾, Puolan rikoslain 200 b pykälän muuttamista koskevasta lakiehdotuksesta, jonka "Stop Paedophilia" -aloite toimitti parlamentille, sillä sen säännökset ovat erittäin epämääräisiä, väljiä ja suhteettomia ja sillä pyritään tosiasiaa kriminalisoimaan alaikäisille annettava seksuaalikasvatus ja sen soveltamisala merkitsee sitä, että kaikkia henkilöitä, etenkin vanhempia, opettajia ja seksuaalikasvattajia, saattaa uhata enintään kolmen vuoden vankeusrangaistus, jos he antavat ihmisten seksuaalisuutta, terveyttä ja sukupuolisuhdetta koskevaa valistusta;

55. korostaa, että ikään sovitettu ja näyttöön perustuva kattava seksuaali- ja parisuhdekasvatus on avainasemassa, jotta voidaan kehittää nuorten taitoja luoda terveitä, tasa-arvoisia, huolehtivia ja turvallisia suhteita, joissa ei ole syrjintää, pakottamista ja väkivaltaa; katsoo, että kattava seksuaalikasvatus vaikuttaa myönteisesti myös sukupuolten tasa-arvon toteutumiseen muun muassa muuttamalla haitallisia sukupuolinormeja sekä asenteita sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa kohtaan, auttamalla ehkäisemään lähisuhdeväkivaltaa, pakottamista seksuaaliseen tekoon sekä homo- ja transfobiaa, murtamalla seksuaalista väkivaltaa ja seksuaalista riistoa tai hyväksikäyttöä koskevan hiljaisuuden sekä vahvistamalla nuorten valmiuksia hakea apua; kehottaa Puolan parlamenttia pidättäytymään hyväksymästä ehdotettua lakiluonnosta Puolan rikoslain 200 b pykälän muuttamisesta ja kehottaa painokkaasti Puolan viranomaisia varmistamaan, että kaikki koululaiset saavat tieteellisesti paikkansapitävää ja kattavaa kansainvälisten vaatimusten mukaista seksuaalikasvatusta ja että tällaista kasvatusta ja tietoa tarjoavia henkilöitä tuetaan siinä tosiasioihin perustuvalla ja objektiivisella tavalla;

⁽¹⁰¹⁾ Ympäristöministerin lehdistötiedote yhteistyössä oikeusministerin kanssa, 7. elokuuta 2020, <https://www.gov.pl/web/srodowisko/nowe-prawo-wzmocni-przejrzystosc-finansowania-organizacji-pozarzadowych>.

⁽¹⁰²⁾ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. 1990 nr 30 poz. 179).

⁽¹⁰³⁾ YK:n ihmisoikeuskomitea, loppupäätelmät Puolan seitsemännessä määrääjain annettavasta kertomuksesta, 23. marraskuuta 2016, 39–40 kohta. Katso myös YK:n asiantuntijoiden tiedonanto, jossa Puolaa kehoitetaan varmistamaan vapaa ja täysimääräinen osallistuminen ilmastoneuvotteluihin, 23. huhtikuuta 2018.

⁽¹⁰⁴⁾ Euroopan tietosuojaneuvosto, kirje Puolan presidentinvaaleja koskevien tietojen julkistamisesta, 5. toukokuuta 2020.

⁽¹⁰⁵⁾ Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu, 14. huhtikuuta 2020 annettu lausunto.

Torstai 17. syyskuuta 2020

Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet

56. muistuttaa, että perusoikeuskirjan, Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan naisten seksuaali- ja lisääntymisterveys on osa useita eri ihmisoikeuksia, kuten oikeutta elämään ja ihmisarvoon, vapautta epäinhimillisestä ja halventavasta kohtelusta, oikeutta terveydenhoitoon, oikeutta yksityisyyteen, oikeutta koulutukseen ja syrjintäkieltoa, kuten käy ilmi myös Puolan perustuslaista; muistuttaa, että parlamentti arvosteli ankarasti 15. marraskuuta 2017 antamassaan päätöslauselmassa kaikkia lainsäädäntöehdotuksia, joilla kielletään abortti tapauksissa, joissa sikiö on vaikeasti tai hengenvaarallisesti epämuodostunut, ja näin rajoitetaan ratkaisevasti aborttiin liittyvän hoidon saatavuutta ja käytännössä lähes kielletään se Puolassa, koska suurin osa laillisista aborteista tehdään tällä perusteella⁽¹⁰⁶⁾, ja korosti, että kaikkien saatavilla olevat terveyspalvelut, seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut ja niihin liittyvät oikeudet mukaan luettuina, ovat perusihmisoikeuksia⁽¹⁰⁷⁾; pitää valitettavina ehdotettuja muutoksia⁽¹⁰⁸⁾ lääkäreiden ja hammaslääkäreiden ammasteista 5. joulukuuta 1996 annettuun lakiin⁽¹⁰⁹⁾, joiden nojalla lääkäreillä ei enää olisi oikeudellista velvoitetta osoittaa vaihtoehtoja laitosta tai ammatinharjoittajaa, jos seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut evätään henkilökohtaisten vakaumusten vuoksi; on huolissaan omatuntolausekkeen käytöstä ja siitä, että potilaiden ohjaamiseen toiseen laitokseen ei ole luotettavia mekanismeja ja että naisilla, joilta tällaiset palvelut on evätty, ei ole oikea-aikaisia muutoksenhakukeinoja; kehottaa Puolan parlamentin jäseniä pidättymään uusista yrityksistä rajoittaa naisten seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia; painottaa, että seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeutta koskevien palveluiden epääminen on naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan muoto; kehottaa Puolan viranomaisia ryhtymään toimiin pannaakseen täysimääräisesti täytäntöön Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen Puolaa koskeneissa asioissa antamat tuomiot, sillä se on useaan otteeseen todennut, että rajoittava aborttilaki ja täytäntöönpanon laiminlyönti loukkaavat naisten ihmisoikeuksia⁽¹¹⁰⁾;

57. palauttaa mieliin, että aiemmat yritykset rajoittaa entisestään abortin saantia, joka on Puolassa jo nyt yksi unionin tiukimmin rajoitetuista, pysäytettiin vuosina 2016 ja 2018 Puolan kansalaisten niin kutsutuilla mustilla marsseilla ilmaiseman laajamittaisen vastustuksen vuoksi; kehottaa painokkaasti Puolan viranomaisia harkitsemaan naisten ja tyttöjen mahdollisuutta saada jälkiehkäisytabletteja rajoittavan lain kumoamista;

Vähemmistöihin ja muihin haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin, myös hlbt-henkilöihin, kohdistuva vihapuhe, julkinen syrjintä, naisiin kohdistuva väkivalta, perheväkivalta ja suvaitsematon käytös

58. kehottaa Puolan viranomaisia ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimiin rasistisen vihapuheen ja väkivaltaan yllyttämisen torjumiseksi päättäväisesti verkossa ja sen ulkopuolella ja tuomitsemaan julkisesti julkisuuden henkilöiden, myös poliitikkojen ja tiedotusvälineiden edustajien, rasistisen vihapuheen ja sanoutumaan siitä irti⁽¹¹¹⁾, jotta voidaan torjua kansallisiin ja etnisiin vähemmistöihin (myös romaneihin), maahanmuuttajiin, pakolaisiin ja turvapaikanhakijoihin

⁽¹⁰⁶⁾ Vuonna 2017 sikiövaurioista johtuvien aborttien osuus kaikista hoidoista oli 97,9 prosenttia: Center for Health Information Systems, julkisten tilastojen tilastotutkimusohjelman MZ-29 raportit, jotka on julkaistu Puolan parlamentin alahuoneen verkkosivustolla. Sprawozdanie Rady Ministrów z wykonywania oraz o skutkach stosowania w 2016 r. ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. poz. 78, z późn. zm.).

⁽¹⁰⁷⁾ Ks. myös joulukuussa 2017 julkaistu Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun asiakirja "Women's sexual and reproductive health and rights in Europe"; naisiin kohdistuvaa syrjintää käsittelevää YK:n työryhmää neuvovien YK:n asiantuntijoiden 22. maaliskuuta 2018 antama lausunto ja Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun 14. huhtikuuta 2020 antama lausunto.

⁽¹⁰⁸⁾ Ustawa z dnia 16 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry oraz niektórych innych ustaw (Ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

⁽¹⁰⁹⁾ Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz.U. 1997 nr 28 poz. 152).

⁽¹¹⁰⁾ Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 20. maaliskuuta 2007, Tysiác v. Puola, (hakemus nro. 5410/03); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 20. maaliskuuta 2007, R. R. v. Puola, (hakemus nro. 27617/04); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 30. lokakuuta 2012, P. ja S. v. Puola, (hakemus nro. 57375/08);

⁽¹¹¹⁾ Euroopan parlamentin päätöslauselma, 15. marraskuuta 2017, 18 kohta. Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous, demokraattisten instituutioiden toiminnasta Puolassa 28. tammikuuta 2020 annettu päätöslauselma 2316(2020), 14 kohta. YK:n ihmisoikeuskomitea, loppupäätelmät Puolan seitsemännestä määräajoin annettavasta kertomuksesta, 23. marraskuuta 2016, CCPR/C/POL/CO/7, 15–18 kohta.

Torstai 17. syyskuuta 2020

kohdistuvia ennakkoluuloja ja kielteisiä asenteita ja varmistaa rotusyrjintää edistävien tai siihen yllyttävien puolueiden tai organisaatioiden laittomaksi julistamista koskevien lakien tehokas täytäntöönpano⁽¹¹²⁾; kehottaa Puolan viranomaisia noudattamaan YK:n rotusyrjinnän poistamista käsittelevän komitean vuonna 2019 antamia suosituksia⁽¹¹³⁾;

59. on erittäin huolissaan Puolan oikeusministerin äskettäin tekemästä päätöksestä⁽¹¹⁴⁾ aloittaa virallisesti prosessi, jossa Puola irtisanoo Euroopan neuvoston yleissopimuksen naiseen kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin yleissopimus); kannustaa Puolan viranomaisia panemaan kyseisen yleissopimuksen tehokkaasti täytäntöön käytännössä muun muassa varmistamalla voimassa olevan lainsäädännön soveltamisen koko maassa ja tarjoamalla riittävästi laadukkaita turvakoteja väkivallan uhreiksi joutuneille naisille ja heidän lapsilleen; pelkää, että päätös voisi merkitä vakavaa takaiskua sukupuolten tasa-arvolle ja naisten oikeuksille;

60. panee merkille, että Euroopan unionin perusoikeusviraston toukokuussa 2020 toteuttaman toisen hlbt-tutkimuksen tulokset osoittavat, että hlbt-henkilöihin tai tällaiseksi henkilöksi miellettyihin henkilöihin kohdistuva suvaitsemattomuus ja väkivalta ovat lisääntyneet Puolassa ja että tutkimukseen vastanneet puolalaiset hlbt-henkilöt suhtautuvat täysin epäuskoisesti hallituksen toimiin ennakkoluulojen ja suvaitsemattomuuden torjumiseksi, sillä näihin toimiin uskovien henkilöiden osuus on koko unionin alhaisin (vain neljä prosenttia) ja niiden vastaajien osuus, jotka välttävät tietyissä paikoissa käymistä pahoinpitelyn, ahdistelun tai uhkailun pelon vuoksi, on suurin (79 prosenttia);

61. palauttaa mieliin, myös vuoden 2020 presidentinvaalien osalta, 18. joulukuuta 2019 antamassaan päätöslauselmassa esittämänsä kannan, jossa se tuomitsi jyrkästi kaiken viranomaisten harjoittaman hlbt-henkilöihin kohdistuvan syrjinnän ja heidän perusoikeuksiensa loukkaamisen, kuten viranomaisten ja vaaleilla valittujen luottamushenkilöiden harjoittaman vihapuheen, pride-kulkueiden ja valistusohjelmien kieltämisen ja riittämättömän suojelun hyökkäyksiltä, sekä julistukset, joilla tietyistä Puolan alueista tehdään niin kutsutusta hlbt-ideologiasta vapaita alueita, ja ”alueelliset perheoikeuksien peruskirjat”, joissa syrjitään erityisesti yksinhuoltajaperheitä ja hlbt-perheitä; panee merkille, että hlbt-henkilöiden tilanne Puolassa ei ole parantunut päätöslauselman hyväksymisen jälkeen ja että puolalaisten hlbt-henkilöiden mielenterveys ja fyysinen turvallisuus ovat erityisessä vaarassa; muistuttaa, että Puolan ihmisoikeusvaltuutettu, joka teki hallintotuomioistuimille yhdeksän valitusta, joiden mukaan hlbt-vapaat vyöhykkeet rikkovat unionin lainsäädäntöä, sekä komissio ja kansainväliset järjestöt ovat tuominneet tällaiset toimet; muistuttaa, että koheesiorahaston varoja ei saa käyttää sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvaan syrjintään ja että työnantajina toimivien kuntien on noudatettava neuvoston direktiiviä 2000/78/EY⁽¹¹⁵⁾, jossa kielletään sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä ja häirintä työelämässä⁽¹¹⁶⁾; ilmaisee tämän vuoksi vakavan huolensa siitä, että oikeusministeri on myöntänyt taloudellista tukea kunnille, jotka jätettiin eurooppalaisen ystävyyskaupunkitoiminnan ulkopuolelle hlbt-vapaaksi alueeksi julistamisen vuoksi; on lisäksi erittäin huolissaan siitä, että rahoitustukea myönnetään rikoksen uhrin tukemiseksi perustetusta ministeriön oikeusrahostosta; kehottaa komissiota hylkäämään edelleen tällaisia päätöksiä hyväksyneiden viranomaisten esittämät unionin rahoitusta koskevat hakemukset; kehottaa Puolan viranomaisia panemaan täytäntöön unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asiaa koskevan oikeuskäytännön ja käsittelemään tässä yhteydessä samaa sukupuolta olevien puolisoitten ja vanhempien tilannetta, jotta varmistetaan, että he voivat käyttää oikeudellisesti ja tosiasiallisesti oikeuttaan syrjimättömyyteen⁽¹¹⁷⁾; tuomitsee homofobian leviämistä Puolassa dokumentoivan Atlas of Hate

⁽¹¹²⁾ Rotusyrjinnän poistamista käsittelevä Yhdistyneiden kansakuntien komitea, loppupäätelmät Puolan 22.–24. määräaikaissäraportista, elokuu 2019.

⁽¹¹³⁾ Ks. edellinen alaviite.

⁽¹¹⁴⁾ Oikeusministeriö, lehdistötiedote ehdotuksesta irtisanoa Istanbulin yleissopimus, 25. heinäkuuta 2020, <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/ministerstwo-sprawiedliwosci-konwencja-stambulska-powinna-zostac-wypowiedziana-poniewaz-jest-sprzecznaz-prawami-konstytucyjnymi>.

⁽¹¹⁵⁾ Neuvoston direktiivi 2000/78/EY, annettu 27 päivänä marraskuuta 2000, yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista (EYVL L 303, 2.12.2000, s. 16);

⁽¹¹⁶⁾ Euroopan komissio, alue- ja kaupunkipolitiikan pääosasto, kirje Lublinin, Łódźin, Vähä-Puolan, Ala-Karpatian ja Świąty Krzyżin alueiden viranomaisille, 27. toukokuuta 2020. Ks. myös unionin tuomioistuimen tuomio, 23. huhtikuuta 2020, Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI, C-507/18, ECLI:EU:C:2020:289.

⁽¹¹⁷⁾ Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio 5. kesäkuuta 2018, Coman, C-673/16, ECLI:EU:C:2018:385; Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 2. maaliskuuta 2010, Kozak v. Puola, (hakemus nro. 13102/02); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 22. tammikuuta 2008, E.B. v. Ranska, (hakemus nro. 43546/02); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 19. helmikuuta 2013, X ja muut v. Itävalta, (hakemus nro. 19010/07); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 30. kesäkuuta 2016, Taddeucci ja McCall v. Italia, (hakemus nro. 51362/09); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 21. heinäkuuta 2015, Oliari ja muut v. Italia, (hakemukset nro. 18766/11 ja 36030/11); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 14. joulukuuta 2017, Orlandi ja muut v. Italia, (hakemukset nro. 26431/12, 26742/12, 44057/12 ja 60088/12); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio, 14. tammikuuta 2020, Beizaras ja Levickas v. Liettua, (hakemus nro. 41288/15).

Torstai 17. syyskuuta 2020

-teoksen julkaisesta kansalaisyhteiskunnan aktivisteja vastaan aloitetut oikeudenkäynnit; kehottaa painokkaasti Puolan hallitusta varmistamaan hlbt-henkilöiden oikeudellisen suojelun kaikenlaisilta viharikoksilta ja vihapuheelta;

62. pitää erittäin valitettavana 48 hlbt-aktivistin ”Puolan Stonewalliksi” kutsuttua joukkopidätystä 7. elokuuta 2020, sillä se antaa huolestuttavan signaalin sananvapaudesta ja kokoontumisvapaudesta Puolassa; pitää valitettavana tapaa, jolla pidätettyjä kohdeltiin kidutuksen ennaltaehkäisystä vastaavan kansallisen valvontaelimen⁽¹¹⁸⁾ tietojen mukaan; kehottaa kaikkia unionin toimielimiä tuomitsemaan viipymättä poliisiväkivallan hlbt-henkilöitä kohtaan Puolassa;

63. pitää erittäin valitettavana Puolan piispainkokouksen virallista kantaa⁽¹¹⁹⁾, jonka mukaan se vaatii hlbt-henkilöille ”käännytyshoitoa”; toistaa Euroopan parlamentin kannan⁽¹²⁰⁾, jossa se kannusti jäsenvaltioita kriminalisoimaan tällaiset käytännöt sekä palauttaa mieliin seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuvalta väkivallalta ja syrjinnältä suojelua käsittelevän YK:n riippumattoman asiantuntijan toukokuussa 2020 antaman raportin, jossa kehoitetaan jäsenvaltioita kieltämään ”käännytyshoidot”⁽¹²¹⁾;

64. toteaa, että Puolan oikeuslaitoksen riippumattomuuden puute on jo alkanut vaikuttaa Puolan ja muiden jäsenvaltioiden keskinäiseen luottamukseen erityisesti rikosasioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön alalla, kun otetaan huomioon, että kansalliset tuomioistuimet ovat kieltäytyneet tai varoneet luovuttamasta puolalaisia epäiltyjä eurooppalaiseen pidätysmääräyksen liittyvän menettelyn nojalla Puolan oikeuslaitoksen riippumattomuuteen liittyvien syvien epäilysten vuoksi; katsoo, että oikeusvaltioperiaatteen heikentyminen Puolassa uhkaa erityisen vakavalla tavalla unionin oikeusjärjestyksen yhdenmukaisuutta; huomauttaa, että jäsenvaltioiden keskinäinen luottamus voidaan palauttaa vasta, kun SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistettujen arvojen kunnioittaminen on varmistettu;

65. kehottaa Puolan hallitusta noudattamaan kaikkia perussopimukseen, perusoikeuskirjaan, Euroopan ihmisoikeus-sopimukseen ja kansainvälisiin ihmisoikeusnormeihin sisältyviä määräyksiä, jotka koskevat oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia, ja käymään vilpittömästi vuoropuhelua komission kanssa; korostaa, että tällainen vuoropuhelu on käytävä puolueettomalla, näyttöön perustuvalla ja yhteistyöhakuisella tavalla; kehottaa Puolan hallitusta tekemään yhteistyötä komission kanssa Euroopan unionista tehdystä sopimuksessa esitetyn vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti; kehottaa Puolan hallitusta panemaan nopeasti ja täysimääräisesti täytäntöön unionin tuomioistuimen tuomiot ja kunnioittamaan unionin oikeuden ensisijaisuutta; kehottaa painokkaasti Puolan hallitusta ottamaan täysin huomioon Venetsian komission suositukset oikeusjärjestelmän organisoinnissa, myös toteuttaessaan korkeimman oikeuden lisäudistuksia;

66. kehottaa neuvostoa ja komissiota pidättäytymään oikeusvaltioperiaatteen suppeasta tulkinnasta ja käyttämään täysimääräisesti SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaista menettelyä puuttumalla sen avulla seurauksiin, joita Puolan hallituksen toimista aiheutuu kaikille SEU-sopimuksen 2 artiklassa säädetyille periaatteille, joihin kuuluvat muun muassa demokratia ja perusoikeudet, kuten tässä mietinnössä on tuotu esiin;

67. kehottaa neuvostoa aloittamaan mahdollisimman pian uudelleen viralliset kuulemiset, joista viimeinen pidettiin jo joulukuussa 2018, ja sisällyttämään niihin kuulemisiin kaikki viimeisimmät merkittävät kielteiset tapahtumat oikeusvaltioperiaatteen, demokratian ja perusoikeuksien aloilla; kehottaa neuvostoa vihdoin toimimaan SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti toteamalla, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti SEU:n 2 artiklassa tarkoitettuja arvoja, kun otetaan huomioon tässä päätöslauselmassa ja monissa kansainvälisten ja eurooppalaisten järjestöjen raporteissa, unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä sekä kansalaisyhteiskunnan järjestöjen raporteissa esitetty mittava näyttö; suosittelee painokkaasti, että neuvosto antaa Puolalle kuulemisten jatkotoimena konkreettisia suosituksia SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja ilmoittaa määräajat näiden suositusten täytäntöönpanolle; kehottaa lisäksi neuvostoa sitoutumaan siihen, että se arvioi hyvässä ajoin näiden suositusten täytäntöönpanon; kehottaa neuvostoa pitämään parlamentin säännöllisesti ajan tasalla ja tiiviisti mukana ja toimimaan avoimesti, jotta kaikki unionin toimielimet ja elimet sekä kansalaisyhteiskunnan järjestöt voivat osallistua niihin toimiin ja valvontaan mielekkäällä tavalla;

⁽¹¹⁸⁾ Puolan ihmisoikeusvaltuutettu, lehdistötiedote ”The National Preventive Mechanism for the Prevention of Torture (KMPT) visits police places of detention after overnight detentions in Warsaw”, 11. elokuuta 2020, <https://www.rpo.gov.pl/en/content/national-preventive-mechanism-prevention-torture-kmpt-visits-police-places-detention-after-overnight>.

⁽¹¹⁹⁾ Puolan piispainkokouksen kanta hlbt-henkilöitä koskeviin asioihin, elokuu 2020, <https://episkopat.pl/wp-content/uploads/2020/08/Stanowisko-Konferencji-Episkopatu-Polski-w-kwestii-LGBT.pdf>.

⁽¹²⁰⁾ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2019)0032.

⁽¹²¹⁾ Seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuvalta väkivallalta ja syrjinnältä suojelua käsittelevän YK:n riippumattoman asiantuntijan raportti käännytyshoidoista, toukokuu 2020, <https://undocs.org/A/HRC/44/53>.

Torstai 17. syyskuuta 2020

68. kehottaa komissiota hyödyntämään sen käytettävissä olevia välineitä täysimääräisesti, jotta voidaan puuttua selvään vaaraan, että Puola loukkaa vakavasti unionin perustana olevia arvoja, ja käyttämään erityisesti nopeutettuja rikkomusmenettelyjä ja välitoimia koskevia hakemuksia unionin tuomioistuimessa sekä talousarviovälineitä; kehottaa komissiota pitämään parlamentin edelleen säännöllisesti ajan tasalla ja tiiviisti mukana;

o

o o

69. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle, Puolan tasavallan presidentille, hallitukselle ja parlamentille, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, Euroopan neuvostolle ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestölle.
